

NYESTE PÉTER

Hazánk a nemzetközi bűnüldözési együttműködés rendszerében, Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ (NEBEK)

Bevezetés

Az 1990-es években a nemzetközi bűnüldözési együttműködés jelentős intézményi és jogi fejlődésen ment keresztül az EU-ban. A Maastrichti Szerződéssel 1992-ben létrehozott III. pillért jelentős kodifikációs és intézményfejlesztési hullám követte. A bűnügyi információk cseréje több csatornán beindult, egyre több és több megkeresés érkezett be egy-egy országba, így hazánkba is.

Elkerülhetetlen volt hazánk számára, hogy aktívabb szerepet vállaljon a nemzetközi bűnügyi, bűnüldözési együttműködésben, hiszen a belső határok megszüntetésével létrejött egy olyan határok nélküli térség, amelyben a személyek, áruk, szolgáltatások és a tőke szabadon áramolhat, ami azonban negatív hozományként maga után vonja az utazó bűnözés és a több országra kiterjedő szervezett bűnözői csoportok kialakulását. Ebben a térségben a biztonság megteremtése kulcsfontosságú tényezővé vált, mely jelentette egyben olyan új mechanizmusok bevezetésének szükségességét, melyek kompenzálni képesek a korábbi határellenőrzés kiesésével járó biztonsági deficitet.

Míg a nyugat-európai országok rendőrei számára már a napi gyakorlat részét jelentette a másik tagállami hatóság tagjával való együttműködés, addig hazánkban jelentős változásokat kellett megélnie, jelentős változtatásokat kellett megtennie ezen a területen ahhoz, hogy szervesen be tudjon illeszkedni ebbe a rendszerbe, és elfogadott, egyenrangú, kezdeményező, aktív partnerként tudjon részt venni az együttműködés folyamatában.

E változások komplex egységet alkotva alakították és alakítják ma is hazánk nemzetközi életben betöltött szerepét, formálták és formálják jogi és intézményi struktúránkat ahhoz, hogy szerves részét képezzük elsősorban az uniós, de tágabb értelemben a nemzetközi bűnügyi együttműködési rendszernek.

Napjainkra az együttműködésben részt vevő magyar hatóságok elismerést és megbecsülést szereztek számos szakterületen, és megbízható, szakmailag magas színvonalon teljesítő nem csupán „részt vevő”, hanem aktív „partnerekké” váltak.

Az alábbiakban csupán néhány területet említünk, melyek esetében szükséges volt a változás, változtatás hazánkban a nemzetközi bűnüldözési együttműködésbe történő megfelelő integráció miatt.

1. Szemlélet: Szemléletbeli változásra volt szükség elsősorban, hiszen hazánkban is át kellett vennie azt a közös uniós gondolkodást és cselekvést, amely egyre inkább egyértelművé vált az EU-n belüli belbiztonságot érintő kérdésekben is. Az egyéb politikák terén már korábban megerősödött összeurópai szemlélet a tradicionálisan a nemzeti szuverenitáshoz kötődő bűnüldözési, igazságszolgáltatási hatáskörök gyakorlása során is teret nyert.
2. Jogharmonizáció és intézményfejlesztés: Alapfeltétel volt hazánk részéről az is, hogy bekapcsolódjunk a jogharmonizációs folyamatokba, mely a kilencvenes évek közepétől napjainkig is folyamatosan tart. E jogharmonizáció maga után vont egy párhuzamos intézményfejlesztést, mely folyamatos átstrukturálódást, átszervezést eredményezett, új szervezetek létrejöttét (például Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ, Nemzeti Nyomozó Iroda) vonta maga után, tevékenységek és munkamódszerek átalakítását, és vele párhuzamosan a végrehajtásban dolgozó szakmai állomány folyamatos átképzését, továbbképzését.
3. Bizalom: Meg kellett tanulnunk „bízni”. Bízni egy másik állam rendőri intézkedéseiben, büntető jogrendjében, biztonsági standardjaiban, valamint egymás tevékenységének kölcsönös elismerésében

és tiszteletben tartásában. Hatékony nemzetközi bűnüldözési együttműködést nem lehet kiépíteni anélkül, hogy ne álljon fenn az együttműködő államok között egy stabil, kölcsönös bizalmi viszony. Emellett megbízhatónak is kell lennünk mindenkor azért, hogy partnereink bizalmát se veszítsük el.

4. Tanulás: Tanulnunk és tanítanunk kell. Ez a tanulási folyamat sokféle aspektusban jelentkezt/jelentkezik:
 - a) Egyrészt az uniós joganyag és intézmények teljes körű megismerésén túlmenően meg kellett ismernünk más államok eltérő jogi rendszereit, társadalmi és kulturális berendezkedéseit, eltérő rendőri kultúráit és szervezeti felépítéseit. Másrészt pedig át kellett adnunk az összes releváns ismeretet hazánk társadalmi és jogi berendezkedéséről, igazságszolgáltatási és bűnüldöző rendszeréről az uniós intézmények illetve külföldi partnereink számára. Ez a tanulási és ismeretátadási folyamat állandó képzéseket, konferenciákat, megbeszéléseken való részvételt jelent, mely ugyan idő- és költségigényes, de haszna felbecsülhetetlen.
 - b) Olyan szakembereket kellett kiképezni, akik a megfelelő szakmai ismeretek mellett tisztában vannak az uniós joganyaggal, nemzetközi elvárásokkal, képesek megfelelően képviselni hazánk politikai és szakmai érdekeit bármilyen szintű nemzetközi fórumon, melynek alapját képezi az idegen nyelvek magas szintű ismerete.
 - c) További lépésként be kellett építenünk a közép- és felsőfokú szakmai oktatásba (például Rendészeti Szakközépiskola, Rendőrtiszti Főiskola, egyetemek jogi karai) is a nemzetközi és uniós elemeket.

5. Szakmaiság: Szakmai síkon az együttműködésben szakszerűsége, rugalmasságra, az európai munkamódszerek átvételére, toleranciára, megbízható partneri hozzáállásra volt és van szükség az eredményes kooperáció eléréséhez.
6. Etika, morál: Hazánknak is be kell tudnia „illeszkedni” abba az egységes európai rendőri „társadalomba”, melynek elvi alapjait az Európa Tanács által 2001. szeptember 19-én létrehozott, a rendőrségek nemzetközi etikai kódexéről szóló (R (10) számú) ajánlása fette le. Ez az ajánlás – az eltérő történeti gyökerek és szervezeti sajátosságok ellenére – hozzájárult egy olyan szakmai kultúra létrejöttéhez, mely minden fennálló különbözőség ellenére megtalálta, kidolgozta a maga közös értékrendjét.

Uniós tagságunkkal együtt járó új szervezeti tagságaink (például Euro-pol), az új kommunikációs rendszerek bevezetése (például SIS II), a nemzetközi együttműködéseinket szabályozó törvények (például kétoldalú államközi szerződések) nemcsak lehetőségeket nyújtanak számunkra, hanem egyben nemzetközi kötelezettségeket is rónak ránk. A kölcsönös partnerség visszafogottabb, passzívabb gyakorlása nemzetközi megítélésünkre is negatív hatással lehet. A szervezetekben kötelező, illetve elvárt tagságunk, a szükséges rendszerek kifejlesztése, az uniós és Unión kívüli együttműködés vérkeringésében való részvételünk emellett komoly anyagi áldozatokkal is járnak.

Hazai szabályozás

Hazánk természetesen a 2004. május 1-i uniós csatlakozásunkat megelőzően is részt vett a bűnügyi együttműködés nemzetközi rendszerében, melynek keretét elsősorban az alábbi lehetőségek adták:

Nyeste Péter: Hazánk a nemzetközi bűnüldözési együttműködés rendszerében, Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ (NEBEK)

- globálisan az ENSZ által, a nemzetközi bűnözés elleni összefogás érdekében kidolgozott nemzetközi szerződésekhez való csatlakozás,¹⁰² valamint az Interpol tagságunkból¹⁰³ eredő együttműködési lehetőségek;
- regionálisan az Európa Tanács¹⁰⁴ égisze alatt kidolgozott nemzetközi szerződésekhez való csatlakozás által nyújtott együttműködési lehetőségek, valamint az OECD¹⁰⁵ keretében kötött nemzetközi egyezmények gyakorlati megvalósításaként végrehajtott együttműködések;
- bilaterális együttműködési gyakorlatként pedig éltek egyrésről az informális rendőri együttműködés egyes formái, melyek különösen a határterületeken alakultak ki, másrésről a kormányközi alapon

¹⁰² Például az 1998. évi L. törvény az Egyesült Nemzetek Szervezete keretében a kábítószeres és a pszichotróp anyagok tiltott forgalmazása elleni, 1988. december 20-án Bécsben kelt Egyezmény kihirdetéséről, mely a nemzetközi kábítószer-kereskedelem visszaszorítására irányul.

¹⁰³ Magyarország 1952-ig tagja volt a Nemzetközi Rendőri Bizottságnak, az akkori politikai és társadalmi viszonyok miatt azonban tagságunkat megszakítottuk, és kiléptünk a szervezetből. Az 1970-es évek második felétől azonban megjelentek hazánkban a nemzetközi bűnözés különböző formái, melyek maguk után vonták eseti jelleggel létrejött munkakapcsolatok kialakulását külföldi rendőri szerveivel. A bűnüldözés tapasztalatai, a bűnügyi tudományok következtetései azonban azt igényelték, hogy Magyarország újra kapcsolódjon be a nemzetközi bűnüldözés szervezetébe. Erre az Interpol 1981 novemberében Nizzában megtartott 50. közgyűlésén került sor, amikor 133. tagállamként Magyarországot egyhangúlag vették fel az Interpol tagországai közé.

¹⁰⁴ Például a 2002. évi XLIX. Törvény az Európa Tanács Strasbourgban, 1999. január 27-én kelt Korrupcióról szóló Büntetőjogi Egyezményének kihirdetéséről

¹⁰⁵ OECD (Organisation for Economic Cooperation and Development): Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet, 1961-ben alakult az OEEC (Európai Gazdasági Együttműködési Szervezet) utódjaként. Fő célja a tagállamok gazdasági, kereskedelmi és pénzügyi tevékenységének összehangolása. Magyarország 1996. május 7-i hatállyal vált az OECD 27. tagjává.

létrejött rendőri együttműködési modellhez tartozó formális kétoldalú megállapodások,¹⁰⁶ mely egyezmények sok esetben a multilaterális szerződések által biztosított kereteket konkretizálják két-két állam viszonyában.

A fentiek tükrében – elsősorban a bilaterális megállapodások alapján – elmondható, hogy hazánk uniós csatlakozása előtt is előfordult (bár ritkán) az, hogy magyar rendőri hatóság tagja rendőri feladat ellátása érdekében külföldön teljesített szolgálatot, vagy pedig az, hogy külföldi rendőr dolgozott Magyarországon. Mióta azonban az EU és a schengeni térség teljes jogú tagjává váltunk, valamint átvettük a Prümi határozat nyújtotta lehetőségeket, az együttműködés ilyen határon átvéelő formái sokkal gyakoribbakká váltak, és ehhez természetesen egyre kiterjedtebb jogszabályi háttér is párosult.

Természetesen mára már jelentős számban találhatunk erre a területre kiterjedő rendelkezéseket tartalmazó jogszabályokat, jelen fejezetben csupán a legfontosabbakról teszünk említést.

Multilaterális, uniós jogszabályaink

A bűnüldözési együttműködésre vonatkozó joganyag hazai implementációjának egyik legfontosabb mérföldköve a Bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködéséről szóló 2002. évi LIV. törvény (Bszntv.), mely nem csupán az uniós államokkal való együttműködésre korlátozódott. E törvény célja, hogy a felderítés hatékonyságának növelése érdekében szabályozza a magyar bűnüldöző szerveknek a bűnmegelőzés és a bűnüldözés során külföldi bűnüldöző hatóságokkal folytatott együttműködését. A törvény a bűnüldözési tevékenység fogalma alatt a bűnüldöző szerveknek a törvény célja megvalósulását szolgáló, az igazságügyi jogsegély körén kívül eső,

¹⁰⁶ Például bilaterális megállapodás van hatályban többek között Ausztriával, Szlovákiával, Szlovéniával és Horvátországgal is a szervezett bűnözés megelőzésére. Ilyen kétoldalú megállapodások megkötését szorgalmazza például a Schengeni Végrehajtási Egyezmény is (39. cikk 4–5. pontok).

nemzetközi együttműködés keretében folytatott bűnfelderítő és bűnmegelőző tevékenységet érti. A magyar bűnüldöző szerv alatt kell érteni a rendőrséget, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal bűnmegelőzési és bűnüldözési feladatokat ellátó szerveit, valamint a törvény alapján bűnmegelőzési és bűnüldözési feladatok végzésére feljogosított, nemzetközi együttműködésre is felhatalmazott más szervet (Nemzetbiztonsági Szakszolgálat). A nemzetközi bűnüldözési együttműködésben az EU tagállamának bűnüldöző szerveként a nemzetbiztonsági feladatokat ellátó szervek kivételével az EU tagállamának olyan hatósága vehet részt, amely a nemzeti jog alapján bűncselekmények felderítésére és megelőzésére jogosult.

A törvény 8. szakasza felsorolja a lehetséges együttműködési formákat:

- a közvetlen információcsere;
- az EU tagállamának bűnüldöző szervével történő információcsere;
- a közös bűnfelderítő-csoport létrehozása;
- a bűnüldöző szervvel együttműködő személy igénybevétele;
- a fedett nyomozó alkalmazása;
- a határon átnyúló megfigyelés;
- a forrónyomon üldözés;
- az összekötő tisztviselő alkalmazása;
- a titkos információgyűjtés nemzetközi együttműködés alapján;
- az EU tagállamának különleges intervenciós egységével való együttműködés.

Az EU tagállamai közötti kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló, 2000. május 29-én kelt egyezményt és az egyezmény 2001. október 16-án kelt kiegészítő jegyzőkönyvét hazánkban a 2005. évi CXVI. törvény hirdette ki. A jogszabály célja, hogy a tagállamok közötti kölcsönös jogsegély gyorsan és eredményesen, a tagállamok nemzeti jogának alapelveivel összeegyeztethetően történjen.

Az EU tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2012. évi CLXXX. törvényt (EU Bü. tv.) a büntetőügyekben az EU más tagállamával folytatott együttműködés, valamint az európai elfogatóparancs alapján folytatott átadási eljárás során kell alkalmazni. A törvényben meghatározott kivétellel a bíróság vagy az ügyészség az európai nyomozási határozatban bármely, a Be. szerinti bizonyítási eszköz beszerzésére alkalmas eljárási cselekmény elvégzését kezdeményezheti, ha az a büntetőeljárásban szükséges és arányos, továbbá az európai nyomozási határozatban megjelölt eljárási cselekmény az ott leírt feltételekkel a magyar jogszabályok szerint is elvégezhető lenne. Az európai nyomozási határozatban megjelölhető eljárási cselekmények egyes különös formái:

- ideiglenes intézkedés;
- adatszolgáltatás pénzügyi intézmény által vezetett számláról és számlaforgalmi adatokról;
- fogvatartott személy ideiglenes átadása az európai nyomozási határozatot kibocsátó tagállamba;
- fogvatartott személy ideiglenes átadása az európai nyomozási határozatot végrehajtó tagállamba;
- kihallgatás telekommunikációs eszköz útján;
- leplezett eszközök alkalmazása (ellenőrzött szállítás, tagállami fedett nyomozónak Magyarország területén, valamint magyar fedett nyomozónak valamely tagállam területén történő alkalmazása, az elektronikus hírközlési szolgáltatás útján, illetve információs rendszeren folytatott kommunikációnak az érintett személy tudta nélkül, leplezett módon történő megismerése és rögzítése).

Az európai nyomozási határozat részletes szabályai külön fejezetben kerülnek kifejtésre.

A Prümi Szerződést a 2007. évi CXII. törvény hirdette ki, majd a Prümi határozatot a 2010. évi CXLVII. törvény ültette át hazai joganyagunkba (mely például a Bszntv-t és az Rtv-t is módosította). E jogforrások azzal a

céllal születtek, hogy a még hatékonyabb információcsere révén (adatbázisokban automatizált keresés) az EU tagállamai fokozzák együttműködésüket a terrorizmus, a határon átnyúló bűnözés és az illegális migráció elleni hatékonyabb küzdelem érdekében.

A Délkelet-európai Rendészeti Központról (SELEC) szóló, Bukarestben, 2009. december 9-én létrejött Egyezményt, valamint a Délkelet-európai Rendészeti Központ kiváltságairól és mentességeiről szóló, Bukarestben, 2010. november 24-én létrejött Jegyzőkönyvet a 2011. évi LVI. törvény hirdette ki hazánkban. Az alapító tagállamok (így hazánk is) létrehozták a Délkelet-európai Rendészeti Központot (SELEC), hogy a SELEC céljainak megvalósítása érdekében keretet adjon az illetékes hatóságai közötti együttműködésnek. A SELEC célja az illetékes hatóságok közötti együttműködés keretén belül, hogy támogatást nyújtson a tagállamoknak, és megerősítse az együttműködést a bűncselekmények megelőzése és leküzdése terén, ideértve a súlyos bűncselekményeket és a szervezett bűnözést is, amennyiben azok ténylegesen vagy vélhetően határokon átnyúló elemmel rendelkeznek.

Bilaterális határ menti együttműködést szabályozó törvények

Az EU-ban az Amszterdami Szerződés hatályba lépése óta hangsúlyossá vált a tagállamok bűnüldöző szervei közötti együttműködés, amelyet a szervezett bűnözés átalakulása, a határokat átlépő bűncselekmények számának növekedése, az új elkövetési formák megjelenése, valamint a belső határok nélküli schengeni térség államainak biztonsági igénye indokol. Ebből következően Magyarország is prioritásként kezeli a fenti tárgyú nemzetközi szerződések létrehozását a szomszédos államokkal: 2004-ben az Osztrák Köztársasággal, 2006-ban pedig a Szlovák Köztársasággal és a Szlovén Köztársasággal írtunk alá kétoldalú megállapodást.¹⁰⁷

¹⁰⁷ Bilaterális megállapodások a nemzetközi bűnügyi együttműködés területén:

- 2011. évi III. törvény – A Magyar Köztársaság és a Bolgár Köztársaság között a bűnözés megelőzésében és leküzdésében történő együttműködésről szóló Megállapodás kihirdetéséről

A szerződések célja a magyar és a határos állam bűnüldöző szervei közötti együttműködés elmélyítése, amelyet a szervezett bűnözés átalakulása, a határokat átlépő bűncselekmények számának növekedése, az új elkövetési formák megjelenése, valamint a belső határok nélküli schengeni térség államainak biztonsági igénye indokol. A szerződésben a bűnüldöző szervek közötti együttműködés főbb területei az információcsere, intézkedések sürgős esetekben, határon átnyúló megfigyelés, határon átlépő üldözés, ellenőrzött szállítás, fedett nyomozó alkalmazása, tanúvédelem, együttműködés közös kapcsolattartási szolgálati helyeken, közös bűnfelderítő csoport létrehozása, összekötő tisztviselők küldése, fogadása, együttműködés a képzés és a továbbképzés területén, és együttműködés a bűnmegelőzés területén. A szerződések rögzítik a fenti együttműködési formákra vonatkozó konkrét szabályokat, az együttműködő szerveket, a megkeresések sajátos tartalmi elemeit, az együttműködési cselekmények és az abban részt vevő, együttműködő bűnüldöző szervek irányításának szabályait, valamint az együttműködők jogait és kötelezettségeit.

-
- 2009. évi LXVI. törvény a Magyar Köztársaság Kormánya és a Horvát Köztársaság Kormánya között a határokat átlépő bűnözés elleni harcban történő együttműködésről szóló Megállapodás kihirdetéséről
 - 2009. évi LXIII. törvény a Magyar Köztársaság Kormánya és Románia Kormánya között a határokat átlépő bűnözés megelőzése és leküzdése érdekében folytatott együttműködésről szóló Megállapodás kihirdetéséről
 - 2009. évi XXXIV. törvény a Magyar Köztársaság és a Szerb Köztársaság között a bűnüldöző szerveknek a határokat átlépő bűnözés megelőzésében és a szervezett bűnözés elleni harcban folytatott együttműködéséről szóló Megállapodás kihirdetéséről
 - 2006. évi CVIII. törvény a Magyar Köztársaság és a Szlovén Köztársaság között a bűnüldöző szervek határokon átnyúló együttműködéséről szóló, Brdóban 2006. október 25-én aláírt Megállapodás kihirdetéséről
 - 2006. évi XCI. törvény a Magyar Köztársaság és a Szlovák Köztársaság között a határokat átlépő bűnözés megelőzésében és a szervezett bűnözés elleni harcban folytatott együttműködésről szóló, Pozsonyban 2006. október 2-án aláírt Egyezmény kihirdetéséről
 - 2006. évi XXXVII. törvény a Magyar Köztársaság és az Osztrák Köztársaság között a határokat átlépő bűnözés megelőzése és leküzdése érdekében folytatandó együttműködésről szóló, Heiligenbrunnban 2004. június 6-án aláírt Szerződés kihirdetéséről

Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ (NEBEK)

Az 1990-es években – a bűnügyi információk cseréje iránti megnövekedett igény következtében – megfigyelhető volt, hogy egyre több európai államban hoztak létre olyan központi szervet, mely a nemzetközi bűnügyi információcsere központi (centralizált) fórumaként szolgált, elkerülve ezzel az átfedéseket, biztosítva a transzparens, megbízható információcserét a tagállamok között. E tendenciát követve született meg az EU bűnüldözési információs rendszere és a Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség Szervezete keretében megvalósuló együttműködésről és információcseréről szóló 1999. évi LIV. törvény (NEBEK törvény),¹⁰⁸ mely 2000. február 1-jével létrehozta az Országos Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Főigazgatóságának szervezeti struktúrájába tartozó Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ (ORFK NEBEK) országos hatáskörű, speciális bűnügyi szervet. 2002-ben az európai integrációs folyamat részeként, a majdani teljes jogú tagságra való felkészülés jegyében létrejött az Europol Projektiroda, majd 2004-ben megkezdte működését az Europol Nemzeti Iroda. 2005-ben megalkult a SIRENE Iroda.

2007-ben, Magyarország teljes jogú schengeni taggá válását követően felhatalmazást kap a SIS teljes körű használatára, valamint minden további, a Schengeni Végrehajtási Egyezményből (SVE) fakadó jogintézmény alkalmazására.

2014. február 1-jével a körözés-felügyeleti tevékenységet ellátó országos szakirányító szerv integrálódik a NEBEK szervezetébe, majd 2015. július 1-jével az ORFK BF Bűnügyi Ellátó Igazgatósággal történő szervezeti összevonást követően a NEBEK területi jogállású szervként folytatja a működését.

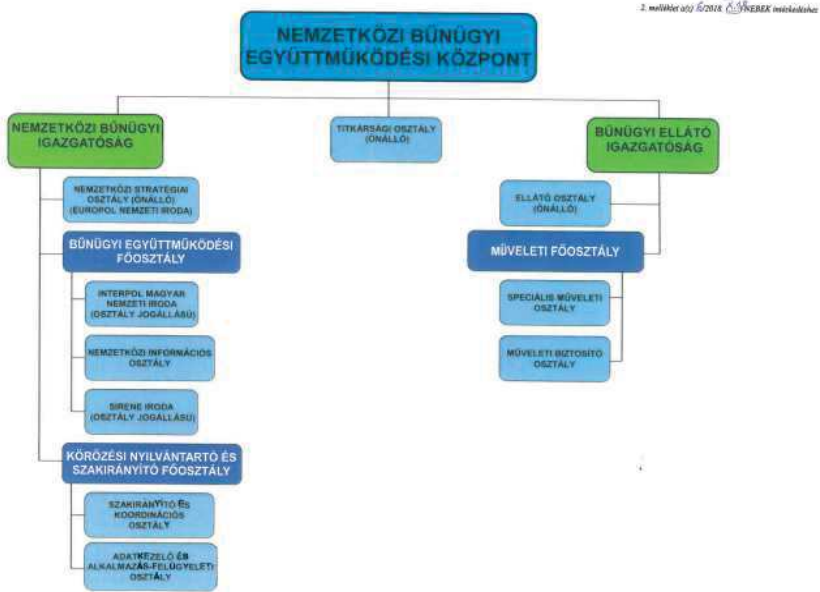
¹⁰⁸ 1999. évi LIV. törvény az Európai Unió bűnüldözési információs rendszere és a Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség Szervezete keretében megvalósuló együttműködésről és információcseréről.

A NEBEK jogállása

A Rendőrség szerveiről és a Rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről szóló 29/2007. (XII. 13.) Kormányrendelet 1. § (6) bekezdése alapján a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ az ORFK irányítása alatt álló, rendőri szervként működő, központi költségvetési szerv.

A NEBEK az Országos Rendőr-főkapitányság (ORFK) bűnügyi főigazgatójának szakmai irányítása alá tartozó, önálló jogi személyiséggel rendelkező, területi jogállású, önálló gazdasági szervezettel nem rendelkező költségvetési szerv.

A NEBEK felépítése

13. számú ábra
A NEBEK felépítése
Forrás: Police.hu

Nyeste Péter: Hazánk a nemzetközi bűnüldözési együttműködés rendszerében, Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ (NEBEK)

A nemzetközi együttműködés és információcsere hazai kapcsolattartó központjaként működő NEBEK integrált szervezeti egység, amely két igazgatóságból áll:

- Nemzetközi Bűnügyi Igazgatóság (NBI);
- Bűnügyi Ellátó Igazgatóság (BEI).

Az NBI két főosztályra tagozódik:

- Bűnügyi Együttműködési Főosztály;
- Körözési Nyilvántartó és Szakirányító Főosztály.

A Bűnügyi Együttműködési Főosztály úgynevezett „*Front Office*”, „*Back Office*” rendszerben működik. A „*Front Office*” feladatokat a NIO (Nemzetközi Információs Osztály) látja el 24 óra/7 nap elérhetőséggel 8 órás váltással. A „*Front Office*” feladatok közé tartozik a SIS figyelmeztető jelzésekkel, találatokkal kapcsolatos információcsere a SIRENE, Interpol csatornán és a Biztonságos Információcsere lehetővé tevő hálózati alkalmazáson (Secure Information Exchange Network Application, a továbbiakban: SIENA),¹⁰⁹ illetve a nemzetközi kommunikációs csatornákon beérkező összes üzenet kezelése, valamint a határon átnyúló műveletek¹¹⁰ támogatása, koordinálása. A „*Back Office*” háttérfeladatokat (SIS figyelmeztető jelzés elhelyezés, találat kezelés, kiegészítő információcsere, európai/nemzetközi elfogatóparanccsal, nemzetközi körözéssel kapcsolatos feladatok, információcsere, adatkérések kezelése) a SIRENE Iroda és az Interpol Magyar Nemzeti Iroda közösen, integrált formában látja el. Külön munkacsoportok foglalkoznak a személyekre, tárgyakra irányuló figyelmeztető jelzésekkel, SIS adatkérésekkel.

Körözési Nyilvántartó és Szakirányító Főosztály:

¹⁰⁹ 25/2017. ORFK utasítás, 90/210. Kormányrendelet

¹¹⁰ Nyeste Péter: A leplezett eszközök hatékonysága, Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XIX. szám. 160. o.

- Szakirányító és Koordinációs Osztály;
- Adatkezelő és Alkalmazás felügyeleti Osztály.

A BEI Műveleti Főosztályra (Speciális Műveleti és Műveleti Biztosító) és Ellátó Osztályra tagozódik.

Szervezetileg ugyan független, de szakmai irányítását tekintve a NEBEK-hez tartozik a hágai Europol Magyar Összekötő Iroda (EMÖI) is.

Az EMÖI a magyar rendvédelmi szervek munkatársaiból álló egység, amely Magyarországot képviseli az európai rendvédelmi szervek és uniós ügynökségek felé. Az EMÖI végrehajtja az Europollal együttműködő államokkal és szervezetekkel folytatott információcserével járó feladatokat.

Az EMÖI-n szolgálatot teljesítenek a Magyar Rendőrség, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal és a Terrorelhárítási Központ összekötő tisztjei és a Hospitációs Programban részt vevők. A Hospitációs Programban részt vesznek és kihelyezésre kerülnek a TIBEK összekötő tisztjei és hospitánsai is. A Hospitációs Programra sikeresen pályázó munkatársak jelenleg 2 havi váltásban, vezénlyéssel, rövidebb időtartamot töltenek az Összekötő Irodán, melynek során SIENA végpontfelhasználói és EIS szakrendszer-használati képesítést szereznek, és aktívan segítik az EMÖI napi feladatellátását.

Az EMÖI feladatai:

1. Bűnügyi információcsere végrehajtása: az Europollal együttműködő országok és szervezetek felé küldött magyar és a Magyarországnak címzett külföldi megkeresések koordinációja és teljesítése a SIENA biztonságos hálózaton keresztül.
2. Koordináció műveleti ügyekben: az Europol részvételével zajló műveletekben, közös akciókban kapcsolattartás a résztvevők képviselőivel, a műveleti információk minél gyorsabb és hatékonyabb cseréje, a szükséges döntések meghozatala érdekében.
3. Kapcsolattartás a hazai és külföldi szervek között: a bűnügyi információcserén kívül eső megkeresések koordinációja és teljesítése

Nyeste Péter: Hazánk a nemzetközi bűnüldözési együttműködés rendszerében, Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ (NEBEK)

(többek között statisztikák, jogi, szervezeti keretekről információ nyújtása, hasznos tapasztalatok megosztása).

4. Rendészeti-diplomáciai feladatok: az Europol szervezésében zajló találkozók, konferenciákkal kapcsolatos koordináció végrehajtása, magyar szervek képviselése.

Az EMÖI rendelkezésére álló eszközök, adatbázisok:

1. Jogosultság a hazai bűnügyi nyilvántartásokhoz, határregisztrációs nyilvántartáshoz cégnyilvántartáshoz, fogvatartott nyilvántartáshoz, országos elemzői jogosultság a NETZSARU rendszerhez a külföldi megkeresések teljesítése és az érintett magyar ügyek azonosítása érdekében.
2. Teljes hozzáférés és felügyeleti jog a magyar SIENA hálózathoz, amely szükséges az ügyek koordinációjához.
3. Az összekötők rendelkeznek hozzáféréssel az elemző projektek (Analysis Project – AP) adatbázisaihoz, keresztellenőrzést végezhetnek benne hazai ügyekre.
4. Közvetlen kapcsolat az Europolnál jelen lévő összes ország rendvédelmi szerveinek összekötőivel, sürgős esetben 24/7 elérhetőséggel.

A NEBEK feladatrendszere

A nemzetközi bűnügyi együttműködés és információcsere során¹¹¹ a magyar együttműködő szerv a nemzetközi bűnügyi együttműködés céljából létrehozott szervezettel és nemzeti egységeivel, az EU jogi aktusával létrehozott információs rendszerhez betekintés céljából történő hozzáférés so-

¹¹¹ Az Európai Unió bűnüldözési információs rendszere és a Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség Szervezete keretében megvalósuló együttműködésről és információcseréről szóló 1999. évi LIV. Törvény

rán, valamint a két- és többoldalú nemzetközi szerződésben részes állammal folytatott együttműködése során – ha más jogszabály eltérően nem rendelkezik – a Rendőrség szervezetébe tartozó *Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ útján továbbít adatot, információt, illetőleg kezdeményez adat-, illetve információigénylést vagy egyéb intézkedést. Ez az úgynevezett egycsatornás, egyablakos elv.*

A NEBEK-en kívüli nemzetközi bűnügyi információcsere

Amennyiben az eljárás olyan késedelemmel jár, amely az együttműködés sikerét veszélyezteti, úgy a magyar együttműködő szerv közvetlenül veszi fel a kapcsolatot a nemzetközi bűnügyi együttműködés céljából létrehozott szervezettel és nemzeti egységeivel azzal, hogy a kapcsolatfelvételtől és a megkeresésről az érintett magyar együttműködő szerv 48 órán belül tájékoztatja a NEBEK-et.

A magyar bűnüldöző szerv az információcsere keretében az információ továbbítása érdekében közös kapcsolattartási szolgálati hely (KSZH) közreműködését is igénybe veheti.

Jelenleg KSZH működik az alábbi helyeken: Ártánd, Kiszombor, Röske, Mohács, Dolga Vas, Hegyeshalom, Rajka, Balassagyarmat, Sátoraljaújhely, Záhony.

A nemzetközi bűnügyi együttműködésben fontos szerepet játszanak az úgynevezett összekötő tisztek, akik elősegítik, felgyorsítják és közvetlenebbé teszik a küldő ország bűnüldöző szervei számára a bűnüldözés és a bűnmegelőzés során a fogadó ország társszerveivel az együttműködést. Az összekötő tiszt az információcsere mellett konferenciákat készít elő, részt vesz és képviseli a küldő ország rendőrségét, rendőr-diplomáciai érdekeit a szakértői tanácskozásokon, értekezleteken. Magyar összekötő tisztek a következő országokba illetve szervezetekhez vannak delegálva az EMÖI-n kívül: a német Szövetségi Bűnügyi Hivatal (BKA) wiesbadeni egysége, SELEC (rendőrségi és pénzügyőri terület is), Oroszország, Horvátország és Szerbia.

Nyeste Péter: Hazánk a nemzetközi bűnüldözési együttműködés rendszerében, Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ (NEBEK)

A NEBEK főbb feladatai szervezeti egységek szerint

Nemzetközi Bűnügyi Igazgatóság Nemzetközi Stratégiai Osztály/ Europol Nemzeti Iroda főbb feladatai

A nemzetközi bűnügyi információcsere csatornákon keresztül érkező nyílt és minősített tájékoztatások – így különösen elemzői, stratégiai jelentések, korai figyelmeztetések, külföldi szakmai rendezvényekkel kapcsolatos információk – feldolgozása és továbbítása. Ennek keretében Az alábbi tevékenységek értendők:

1. Fenyegtettség-értékelések (SOCTA, TE-SAT) összeállításában, fordításában részvétel.
2. A nemzetközi bűnügyi információcsere csatornákhöz kapcsolódó döntéshozatali és egyéb fórumok soros és rendkívüli üléseire vezetői háttéranyagok készítése, ennek keretében koordinációs, fordítási és véleményezési feladatok ellátása.
3. A projekttevékenységek körében stratégiai, koordinációs és képviseleti feladatok ellátása.
4. Képviseleti tevékenység ellátása a szakterületet érintő uniós és nemzetközi fórumok ülésein.
5. Nemzetközi műveletek koordinációja.
6. EIS adatfeltöltés az EMÖI közreműködésével.
7. Europol, Interpol „mandátumterületen kívüli megkeresés” kezelése.

Az Europol Nemzeti Irodán keresztül igénybe vehetőek az Europol nemzetközi bűnüldözési támogatási lehetőségei. Minősített információcsere (a belső, biztonságos SIENA-hálózaton keresztül „Korlátozott terjesztésű!” minősítési szintig). Elemzői Munkafájl (Analysis Work File, AWF) működtetése elemzési céllal. Az AWF információkezelő rendszer célja a bűnügyi nyomozások elemzéssel történő támogatása, aktuális,

műveleti adatok kezelése. Egy AWF számos elemzői projektből (fókuszpontokból és célcsoportokból, Focal Points/Target Groups) állhat. A fókuszpontokat és célcsoportokat egyes bűncselekményi kategóriákra, csoportokra, jelenségekre alakították ki. Jelenleg 2 AWF működik, a súlyos és szervezett bűncselekmények elemző munkafájlja (AWF SOC), valamint a terrorcselekmények megelőzésére és elhárítására létrehozott elemző fájl (AWF CT) számos fókuszponttal és célcsoporttal.

Az Europol elemzési lehetőségek a következők: műveleti elemzés, információk keresztellenőrzése, úgymint találati értesítések, kereszt-találati jelentések, műveleti elemzői jelentések, úgynevezett ismereti jelentések (knowledge reports), technikai és bűnügyi szakértői elemzések, közösségi hálózati elemzések.

További lehetőségek:

- párhuzamos nyomozások észlelése, értesítés;
- szakértők részére folyamatos továbbképzések szervezése;
- közös nyomozócsoport felállításának ösztönzése;
- mobile office kitelepítésével helyszíni támogatás;
- műveleti koordináció + támogatás;
- műveleti központ;
- pénzügyi műveleti segítség;
- ad-hoc szakértői találkozó;
- helyszíni (on the spot) támogatások – Europol szakértők, technikusok részvételével;
- kábítószerlaborok, ültetvények felszámolása;
- technikai támogatás hamis pénz, bankkártya, áruk nyomozásai során;
- fókuszponti specialisták részvétele;
- Europol Information System (EIS) adatbázisának igénybevételi lehetősége.

Nyeste Péter: Hazánk a nemzetközi bűnüldözési együttműködés rendszerében, Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ (NEBEK)

Az EIS az Europol központi bűnügyi információs adatbázisa, amely biztosítja az Europol mandátumterületébe tartozó valamennyi bűncselekményi kategóriában a tagállami feltöltésekből rendelkezésre álló (súlyos, szervezett, nemzetközi) bűnügyi adatokhoz való gyors hozzáférést. A tagállami nyomozások között összefüggések felfedésére is alkalmas a rendszer.

Bűnügyi Együttműködési Főosztály Nemzetközi Információs Osztály („Front Office”)

A NEBEK szervezetébe tartozó, a Nemzetközi Bűnügyi Igazgatóság állandó (24/7) elérhetőségét biztosító (nem ügyeleti szolgálat), országos hatáskörű szervezeti egysége, amely a NEBEK és ezáltal a magyar bűnüldöző és nyomozó (valamint egyes rendészeti) szervek külföldi együttműködés céljából történő elérhetőségét és folyamatos kapcsolattartását biztosítja az Interpol, SIRENE, Europol és SELEC tagállamokkal, valamint a rendőri és migrációs összekötő tisztekkel, rendőrattasékkal.

A Nemzetközi Információs Osztály feladatai:

- nemzetközi bűnügyi információcserét folytat;
- folyamatos elérhetőséget biztosít a hazai szervek részére a nemzetközi bűnügyi együttműködés vonatkozásában;
- nemzetközi szerződés, illetve kötelezettségvállalás alapján együttműködik a külföldi társszervekkel;
- biztosítja a schengeni információs rendszerben szereplő figyelmeztető jelzésekkel kapcsolatos kiegészítő információ cseréjét;
- megkeresés alapján adatot szolgáltat a magyar együttműködő szerveknek a 2004/512/EK tanácsi határozattal létrehozott vízuminformációs rendszerből;
- koordinálja a hazai Kapcsolattartási Szolgálati Helyek nemzetközi információcsere keretein belül kifejtett tevékenységét;
- ellátja a nemzetközi kötelezettségvállalásban vagy hazai jogszabályban előírt kontaktponti feladatokat;

- részt vesz a 2008/615/IB tanácsi határozat alapján végzett, DNS és ujjnyom adatcserét érintő másodlagos prümi információcserében;
- információt cserél az Europol Magyar Összekötő Irodával.

A Nemzetközi Információs Osztály hatáskörébe utalt ügyek hivatali időben, ügyintézők által történő feldolgozása kommunikációs csatornától függetlenül az úgynevezett „*csak szakrendszeri ellenőrzés alapján megválaszolható*” nyílt és minősített ügyekben, amelyek

- valamely tagállam (összekötő) olyan jellegű megkeresései, amelyek magyar szakrendszerben található adatok alapján megválaszolhatóak (például lakcím, bűnügyi vagy idegenrendészeti nyilvántartás, körözési információ, okmány-nyilvántartás, Netsaru adatok, céginformációs nyilvántartás, határregisztrációs adatok, vízuminformációs rendszer);
- magyar hatóságok olyan irányú megkeresései, amelyek magyar vagy nemzetközi nyilvántartásokból megválaszolhatóak (például ügyészség, bíróság részére jogsegély teljesítéséhez/kéréséhez lakcímadatok, NAV ASF adatok¹¹² és SIS ellenőrzés);
- magyar állampolgár elhalálozása esetén hozzátartozó soron kívüli kiértesítése.

Saját feladatköréből adódóan a vonatkozó jogszabályokban és közjogi szervezetszabályozó eszközökben foglalt szabályok szerint ellátja a nemzetközi kötelezettségvállalásban vagy hazai jogszabályban előírt kontakt-ponti feladatokat.

Határon átnyúló műveleti típusú ügyek (határon átnyúló figyelés, ellenőrzött szállítás, technikai eszköz telepítése) koordinálása.

A SIRENE –_Interpol Magyar Nemzeti Iroda feladatai

¹¹² ASF adatok (körözött okmányok, tárgyak és személyek)

A SIRENE Iroda¹¹³ az Interpol Magyar Nemzeti Irodával közösen, integráltan háttéirodaként látja el főbb feladatait („Back Office”), melyek az alábbiak:

- nemzetközi bűnügyi információcserét folytat;
- nemzetközi szerződés, illetve kötelezettségvállalás alapján együttműködik a külföldi társszervekkel;
- nemzetközi vagy európai elfogatóparancs alapján nemzetközi körözést rendel el az Interpol Információs Rendszerben (IIS);
- közreműködik eltűnt személyek nemzetközi felkutatásában;
- részt vesz ismeretlen holttestek nemzetközi viszonylatú beazonosításában;
- megteszi a szükséges intézkedéseket bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy nemzetközi viszonylatú tartózkodási helyének megállapítására;
- ellátja a kiadatás/átadás céljából őrizetbe vett személyek bíróság elé állításával és a tárgyaláson hozott döntéssel kapcsolatos értesítési, tájékoztatási és szervezési feladatokat;
- koordinálja és részt vesz a kiadások, átadások, elítélt személyek átszállítása végrehajtásában;
- intézkedik nemzetközi viszonylatban körözött tárgyak, okmányok felkutatására;
- biztosítja a schengeni információs rendszerben szereplő figyelmeztető jelzésekkel kapcsolatos kiegészítő információ cseréjét;
- részt vesz a schengeni rendőri együttműködési feladatok kapcsán jelentkező koordinációs, képzési, jogalkotási és képviseleti tevékenységben;

¹¹³ 2012. évi CLXXXI. törvény a Schengeni Információs Rendszer második generációja keretében történő információcseréről, továbbá egyes rendészeti tárgyú törvények ezzel, valamint a Magyar Egyszerűsítési Programmal összefüggő módosításáról
15/2013. (I. 28.) Korm. rendelet a Schengeni Információs Rendszer második generációja keretében történő információcsere részletes szabályairól, valamint az egyes kapcsolódó kormányrendeletek módosításáról.

- koordinálja a magyar hatóságok által elhelyezett figyelmeztető jelzések minőségének ellenőrzését;
- megteszi a szükséges intézkedéseket a schengeni információs rendszerben tárolt figyelmeztető jelzésekhez kapcsolódóan beérkezett bejelentések és panaszok ügyében;
- részt vesz a 2008/615/IB tanácsi határozat alapján végzett, DNS és ujjnyom adatcserét érintő másodlagos prümi információcserében;
- információt cserél az Europol Magyar Összekötő Irodával;
- sürgős esetben nemzetközi bűnügyi jogsegélykérelmet továbbít.

A „Back Office” az alábbi 18 Interpol adatbázishoz (melyek 100 millió rendőrségi adatot tartalmaztak 2020-ban) rendelkezik közvetlen hozzáféréssel:

I. Személyekkel kapcsolatos adatbázisok (Individuals)

1. Személykörözési adatbázis színkódokkal (Notices).
2. Ismert elkövetők, eltűnt személyek, holttestek a hozzájuk tartozó bűnügyi előéleti adatokkal, fényképekkel, ujjnyomatokkal (Nominal database).
3. Gyermekes szexuális kizsákmányolásának képi adatbázisa (International Child Sexual Exploitation Image Database ICSE): gyermekek sérelmére elkövetett szexuális jellegű ügyek képi adatbázisa elkövetőkről.

II. Forenzikus adatbázisok (Forensics)

1. Ujjnyomadatbázis (Fingerprints): AFIS rendszer (automated fingerprint identification system), mely 150 000 adatlapot tartalmaz + 9000 helyszíni nyomot 180 országból.
2. DNS adatbázis (DNA profiles): 159 000 DNS profil 74 országból.

Nyeste Péter: Hazánk a nemzetközi bűnüldözési együttműködés rendszerében, Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ (NEBEK)

3. Arcképfelismerő rendszer: az Interpol arcképfelismerő rendszere több mint 160 ország bűnelkövetői, körözött és eltűnt személyei adatait kezeli.

III. Utazáshoz kapcsolódó és egyéb hivatalos okmányok (Travel and Official documents)

1. Lopott /elvesztett személyazonosító okmányok (Stolen and Lost Travel Documents SLTD): 171 ország feltöltéséből több mint 51 millió adatot tartalmaz olyan eltulajdonított vagy elveszített okmányokról, melyek utazásra alkalmasak.
2. Lopott hivatalos okmányok (Stolen administrative documents): például gépjármű regisztrációs okmányok, export/import igazolási tanúsítványok.
3. Hamisított okmányok (Counterfeit documents): elektronikus Interpol körözési okmányok nyilvántartása.
4. Eredeti és hamis okmányok összehasonlítását segítő adatbázis: az eredeti okmányokat kibocsátó országok okmányainak képeit, leírását tartalmazza.
5. Lopott tárgyak (Stolen Property).
6. Lopott műkincsek (Stolen Work of Art – WOA): lopott „műkincs” adatbázis 46 000 tárgyról – 130 ország.
7. Lopott gépjárművek (Stolen Motor Vehicles): az eltulajdonított járművek adatbázisa 7,4 millió körözött járműről világszerte.
8. Lopott és gyanús hajók, hajómotorok adatbázisa (Vessels).

IV. Lőfegyverek kereskedelme (Firearms Trafficking)

1. Lőfegyverek azonosítását szolgáló adatbázis (Identification of Firearms): Interpol Firearms Reference Table (IFRT), az Interpol fegyverreferencia táblázata. 250 000 referenciaadat a fegyverek pontos beazonosításához, 57 000 nagy felbontású képpel.

2. Illegális lőfegyverek nyilvántartását és nyomon követését szolgáló adatbázis (Tracing of Firearms): az illegális, lopott, elveszett lőfegyverek azonosítását segítő adatbázis.
3. Ballisztikus adatok összehasonlítását segítő adatbázis (Comparison of ballistics data): a rendvédelmi szervek központosított adatbázisa ballisztikus összehasonlító képekkel.

V. Szervezett bűnözői hálózatok (Organised Crime Networks)

1. Tengeri Kalózkodás (Maritime piracy): kalózkodás, tengeri fegyveres rablások adatbázisa telefonszámokkal, címekkel, elérhetőségekkel, egyéb adatokkal.

VI. Terrorizmus

1. Fusion Task Force: a terrorizmussal összeköthető több, mint 10 000 személy adatbázisa.

A Schengeni Információs Rendszer második generációját (SIS II) a 1987/2006/EK rendelet, valamint a 2007/533/IB tanácsi határozat hozta létre, amely 2013. április 9-én kezdte működését, a SIS helyébe lépve. A SIS 2018-ban kb. 82,2 millió bejegyzést tartalmazott, Ciprus és Írország kivételével valamennyi tagállam, továbbá Izland, Norvégia, Svájc és Liechtenstein hajtja végre. Bulgária és Románia üzemelteti a SIS-t, de még belső határokat tart fent. Az Egyesült Királyság hozzáféréssel rendelkezik a rendszerhez, de a schengeni térségbe való beutazás megtagadása esetén kiadott figyelmeztető jelzésekhez nem.

Az Európai Ügynökségek (Europol és Eurojust) korlátozott hozzáférési jogokkal rendelkeznek.

A Schengeni értékelési mechanizmus¹¹⁴ keretében az uniós országoknak és a Bizottságnak közösen rendszeres értékeléseket kell folytatniuk annak ellenőrzésére, hogy a külső határok igazgatása, valamint a belső határokon történő határellenőrzések hiánya terén alkalmazandó schengeni uniós jogot, ideértve a Schengeni határellenőrzési kódexet is, megfelelően alkalmazzák-e. Amennyiben súlyos hiányosságokat találnak a külső határok ellenőrzésének végzésében, az Európai Bizottság ajánlást tehet arra, hogy egy uniós ország konkrét intézkedéseket vezessen be. Súlyos és ismétlődő hiányosságok esetén utolsósorban alkalmazott eszközként visszaállítható a belső határellenőrzés.

A tagállamok rendszeres schengeni értékelésének megállapításai¹¹⁵ és a Schengeni Információs Rendszert ért új kihívások alapján a SIS II új jogalapját képező rendeletek kerültek elfogadásra.

2018. november 19-én az Európai Parlament és a Tanács három, a Schengeni Információs Rendszer felhasználásáról szóló rendeletet fogadott el, amelyek 2021 decemberéig felváltják a jelenlegi rendeletet és határozzák meg. Az új jogi keretrendszer a következő rendeletekből áll:

- 2018/1860. rendelet: a Schengeni Információs Rendszernek a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok visszaküldése céljából történő használatáról;
- 2018/1861. rendelet: a határforgalom-ellenőrzés terén a Schengeni Információs Rendszer (SIS) létrehozásáról, működéséről és használatáról, a Schengeni Megállapodás végrehajtásáról szóló egyez-

¹¹⁴ A Tanács 1053/2013/EU rendelete (2013. október 7.) a schengeni vívmányok alkalmazását ellenőrző értékelési és monitoringmechanizmus létrehozásáról és a végrehajtó bizottságnak a Schengent Értékelő és Végrehajtását Felügyelő Állandó Bizottság létrehozásáról szóló 1998. szeptember 16-i határozatának hatályon kívül helyezéséről

¹¹⁵ Forrás: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41998D0026:EN:HTML%20>

Letöltés ideje: 2020. április 28.

mény módosításáról, valamint az 1987/2006/EK rendelet módosításáról és hatályon kívül helyezéséről a határforgalom-ellenőrzések terén;

- 2018/1862. rendelet: a rendőrségi együttműködés és a büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés terén a Schengeni Információs Rendszer (SIS) létrehozásáról, működéséről és használatáról, a 2007/533/IB tanácsi határozat módosításáról és hatályon kívül helyezéséről, valamint az 1986/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet és a 2010/261/EU bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről.

Az új rendeletek fokozatosan lépnek hatályba (1,2,3 év múlva), és teremtik meg a biztonsági, határigazgatási és migrációkezelési uniós információs rendszerek közötti interoperabilitást.

A legfontosabb újítások:

I. Az illegális migráció megelőzését és felderítését segítő újítások:

- új figyelmeztető jelzésekategória bevezetése a kiutasítást önként végrehajtók vonatkozásában;
- a beutazási és tartózkodási tilalmak kiterjedtebb érvényre juttatása – a nemzeti szinten e tárgykörben hozott valamennyi határozat SIS-be történő bevitelét kötelezővé teszik.

II. A terrorizmus elleni küzdelmet segítő újítások:

- a terrorista tevékenységgel összefüggésbe hozható személyek és tárgyak vonatkozásában kötelező lesz a figyelmeztető jelzések SIS-be történő bevitelének;
- új figyelemfelhívó adatok bevitelének lehetősége a terrorista tevékenységgel összefüggésbe hozható személyek vonatkozásában;
- kikérdezést lehetővé tevő új figyelmeztetőjelzés-kategória bevezetése.

III. A biometria kiterjedtebb alkalmazása:

- új biometrikus azonosítók bevezetése (tenyérynymatok, arcképmások, DNS-profilok);
- az ismeretlen körözött személyek azonosítását szolgáló új figyelmeztetőjelzés-kategória bevezetése.

IV. Az Europol és az európai határ- és partvédelmi csapatok hozzáféréseinek kiszélesítése:

- az Europolnak és az európai határ- és partvédelmi csapatoknak teljes körű hozzáférése lesz a SIS II-höz;
- az Europolit feljogosítják a kiegészítő információk cseréjére a SI-RENE Kézikönyv rendelkezéseivel összhangban;
- a tagállamoknak kötelességük lesz értesíteni az Europolit a terrorista cselekményekkel összefüggésben kiadott figyelmeztető jelzések nyomán elért SIS-találatokról.

A SIS Figyelmeztető jelzések és azok innovációja

A figyelmeztető jelzés olyan adatállomány, amely a hatóságok számára lehetővé teszi, hogy egy foganatosítandó intézkedés céljából valamely személyt vagy tárgyat azonosítsanak. A rendszer csak az adott személy/tárgy azonosításához szükséges, a rendeletekben meghatározott információkat és foganatosítandó intézkedést tartalmazza. A bevitt adatok pontosságáért és naprakészségéért a tagállamok felelnek. A rendszerben létező jelzések az alábbiakra vonatkoznak:

- a schengeni övezetbe belépni vagy tartózkodni nem jogosult harmadik országbeliekre (1987/2006/EK rendelet);
- körözött személyekre (2007/533/IB tanácsi határozat 26. cikk);

- eltűnt személyekre (2007/533/IB tanácsi határozat 32. cikk);
- bírósági tárgyaláson részt vevő személyekre (2007/533/IB tanácsi határozat 34. cikk);
- nyilvános vagy nem nyilvános ellenőrzés alá vont személyekre és tárgyakra (2007/533/IB tanácsi határozat 36. cikk);
- lefoglalt vagy büntetőeljárásban bizonyítékként kezelt tárgyakra (2007/533/IB tanácsi határozat 38. cikk).

Csak a figyelmeztetést kiadó tagállam jogosult az általa bevitt adatok módosítására, helyesbítésére, frissítésére és törlésére.

Az új rendeletek a figyelmeztető jelzések további kategóriáit vezetik be:

- *információkérő ellenőrzés céljából kiadott figyelmeztető jelzések*, a rejtett ellenőrzések és a célzott ellenőrzések közötti köztes lépés, amely alapján magánszemélyeket lehet kihallgatni;
- ismeretlen gyanúsítottakra vagy keresett személyekre vonatkozó figyelmeztető jelzések, amelyek alapján a *súlyos bűncselekmények vagy terrorista bűncselekmények helyszínén felfedezett, feltételezetten a bűncselekmény elkövetőjétől származó ujjnyomatokat vagy tenyérfelnyomatokat rögzíteni kell* (daktiloszkópiai adat);
- *megelőzés céljára szolgáló figyelmeztető jelzések* a szülő általi jogellenes elvitel veszélyének kitett gyermekekre vonatkozóan, valamint azon gyermekekre és sérülékeny helyzetűekre vonatkozóan, akiknek utazását a saját érdekükben meg kell előzni (például ha az utazás a kényszerházasság, a női nemi szervek megcsonkítása vagy az embercsempészség kockázatának való kitettséggel járhat);
- *visszaküldés céljából kiadott figyelmeztető jelzések*, a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokkal szemben hozott kiutasítási határozatokhoz kapcsolódó figyelmeztető jelzések.

Figyelmeztető jelzést kell bevinni:

- a kiutasítási határozat meghozatalát követően haladéktalanul, kivéve, ha a személy kitoloncolás előtti idegenrendészeti őrizetben van, vagy ha a határozatot a tagállam külső határán hozzák meg, és azt azonnal végrehajtják; vagy
- ha a határozat címzettje olyan harmadik országbeli állampolgár, akinek a 2016/399. rendelettel összhangban megtagadták a beléptetését; vagy
- arra a személyre, akit az illetékes hatóságok valamely tagállam külső határának szárazföldi, tengeri vagy légi úton történő szabálytalan átlépése kapcsán fogtak el vagy tartóztattak fel, és aki ezt követően nem kapott engedélyt vagy jogot az adott tagállamban való tartózkodásra;
- olyan harmadik országbeli állampolgárra, akit a nemzeti jog szerint büntetőjogi szankcióként vagy büntetőjogi szankció következményeként utasítanak ki; vagy
- arra, aki kiadatási eljárás alatt áll.

Bővítik azoknak a tárgyakkal a listáját is, amelyek esetében kiadhatók figyelmeztető jelzések, ideértve a hamisított okmányokat és a nagy értéket képviselő, azonosítható tárgyakat, valamint az IT-berendezéseket.

Kötelezővé válik a harmadik országbeli állampolgárok beutazási tilalmára vonatkozó figyelmeztető jelzések bevezetése a SIS rendszerbe.

A rendeletek bevezetik az arcképek felhasználásának lehetőségét a személyazonosság megállapítása céljából. Ez azt is lehetővé teszi, hogy a DNS-profil is alkalmazható, ami megkönnyíti az eltűnt személyek azonosítását.

A Körözési Nyilvántartó és Szakirányító Főosztály fő feladatai

- ellátja a körözési nyilvántartási rendszer működtetésével összefüggő adatkezelési, adatszolgáltatási, karbantartási, felülvizsgálati, valamint hatósági feladatokat;

- biztosítja a körözési nyilvántartási rendszerben kezelt és nyilván- tartott adatok tekintetében az adat- és titokvédelmi szabályok ér- vényre jutását;
- vezeti a nyilvántartás használatára jogosultak nyilvántartását;
- végzi a rendőr-főkapitányságok, rendőrkapitányságok és határren- dészeti kirendeltségek körözési eljárásának szakirányításával ösz- szefüggő feladatokat;
- ellátja a körözési eljárásban érintett személyi állomány képzésével, továbbképzésével kapcsolatban a hatáskörébe utalt feladatokat;
- a körözési nyilvántartási rendszer üzemzavara esetén országos ille- tékességgel az NS.CP Portálon jelzéskezelési műveletet végez;
- a körözési nyilvántartási rendszerbe bejegyzett adatok közhiteles- ségének biztosítása érdekében együttműködik a körözés elrendelé- sére jogosult szervezetekkel, a feltárt adathibák megszüntetésére – az érintett szerv útján vagy saját hatáskörben – intézkedik a nyilván- tartás adatainak javítására.

A Bűnügyi Ellátó Igazgatóság főbb feladatai

A Bűnügyi Ellátó Igazgatóság a titkos információgyűjtéshez, valamint a leplezett eszközök alkalmazásához kapcsolódóan központi végrehajtást, szolgáltatást, nemzetközi bűnüldözési kötelezettségeket teljesít, valamint speciális működési kiadások előirányzatával gazdálkodik. Ennek keretében:

- központi szolgáltatást teljesít a titkos információgyűjtést végző, va- lamint leplezett eszközök alkalmazását végző rendőri szervek, más nyomozó hatóságok, valamint a Terrorrelhárítási Központ és a Nem-zeti Védelmi Szolgálat részére, amelynek során
 - szolgáltatja a titkos információgyűjtés és a leplezett eszkö- zök alkalmazásának eszközeit;
 - szolgáltatás címén, végrehajtóként alkalmazza az egyes tit- kos információgyűjtési módszereket;

- a titkos információgyűjtő tevékenység részletes szabályait tartalmazó BM utasítás rendelkezései alapján fedett nyomozókat foglalkoztat;
- kizárólagos hatáskörrel végrehajtja a fedőintézményekkel kapcsolatos feladatokat;
- teljesíti a bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködéséből eredő kötelezettségeket, ennek során:
 - a rendőri jelleg leplezésével történő határon átnyúló műveletekben közreműködik, illetőleg a megkereséseknek megfelelően e feladatokat önállóan teljesíti,
 - a foglalkoztatásában lévő fedett nyomozók nemzetközi műveleteit irányítja;
- országos illetékességgel központi szolgáltatást végez, valamint a speciális működési kiadások előirányzatával gazdálkodik, ezáltal biztosítja a titkos információgyűjtést folytató rendőri szervek speciális működési kiadásának keretét;
- tervezi, szervezi, irányítja és végrehajtja a Rendőrség bűnügyi állománya speciális képzését, továbbképzését;
- a közvetlenül szerzett információkat – lehetőségeinek keretében – ellenőrzi, és azokat továbbítja a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező nyomozó hatóságoknak;
- a titkos információgyűjtő tevékenységével összefüggésben együttműködik a Nemzetbiztonsági Szakszolgálattal, és kapcsolatot tart a polgári, valamint katonai nemzetbiztonsági szolgálattal;
- a nemzetközi bűnügyi együttműködésről szóló jogszabályok alapján együttműködik más államok bűnügyi szerveivel, és hasznosítja az ennek során szerzett információkat, metodikai és taktikai szabályokat.